

De toekomst is nu!

Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden

2021-2026

Managementsamenvatting

Inleiding

De afgelopen jaren hebben gemeenten¹, jeugdhulpaanbieders en andere partners in de regio Haaglanden gewerkt aan de opdracht om passende jeugdzorg, dichtbij en in samenhang te organiseren. De Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021 – 2026 (hierna: regiovisie) bouwt voort op de ervaringen en inzichten die we met elkaar hebben opgedaan. Het uitgangspunt is dat hulp plaatsvindt in de leefomgeving van kinderen, jongeren en ouders, daar waar zij wonen, hun vrije tijd doorbrengen, naar school gaan of werken. De lokale verantwoordelijkheden van gemeenten om basisvoorzieningen en preventief hulpaanbod te organiseren, liggen hieraan ten grondslag. De regionale samenwerking ondersteunt en versterkt de lokale beleidsmaatregelen. Daarnaast helpt de regio ondermeer bij samen leren en ontwikkelen.

Jeugdzorg in Haaglanden: de stand van zaken

In de regio Haaglanden werd tot 2019 een steeds groter beroep gedaan op jeugdzorg. Sinds dat jaar is sprake van een stabilisering en later van een afname van het totaal aantal jeugdigen in jeugdzorg. We zien een lichte daling van de residentiële zorg en een stijging van ambulante jeugdhulp. Dit zou kunnen duiden op een wenselijke beweging. Er is echter een toenemende behoefte aan pleeggezinnen en gezinshuizen.

Hoewel het aantal jeugdigen met een vorm van jeugdzorg

afneemt, blijven de kosten voor jeugdzorg stijgen. Gemeenten hebben te maken met (grote) tekorten in het sociaal domein en de Rijksbijdrage dekte deze tekorten de afgelopen jaren onvoldoende af. De beschikbaarheid van passende hulp staat onder druk. En hoewel er begin juni 2021 landelijk € 1,3 miljard voor 2022 is toegezegd door het rijk, blijft aandacht voor kostenbeheersing nodig.

Visie

Dit is waartoe we ons individueel en collectief inzetten. Alle kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op - thuis, bij hun eigen ouders - waarbij zij zich ontwikkelen tot veerkrachtige (jong)volwassenen die naar vermogen actief meedoen in de samenleving. Ouders zijn daarvoor primair verantwoordelijk. Waar die ontwikkeling hapert of zelfs vastloopt, bieden wij met jeugdzorg een vangnet vanuit een stevige sociale infrastructuur. Wij richten ons op de kinderen en jongeren in kwetsbare omstandigheden. Wij maken daarbij onderscheid tussen specialistische jeugdhulp en ondersteuning bij uitdagingen die horen bij het gewone opvoeden en opgroeien. We bieden jeugdhulp met als gewenste kenmerken: de menselijke maat, passend bij wat nodig is (niet meer en niet minder), resultaatgericht, duurzaam effectief en blijvend betaalbaar.

¹ Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer

We hebben leidende principes² afgesproken die niet nieuw zijn, maar wel in samenhang houvast geven voor ons handelen:

- We realiseren ons dat opgroeien gepaard gaat met vallen en opstaan.
- Jeugdigen en hun ouders/opvoeders zijn het uitgangspunt.
- We zoeken de oplossingen dicht bij huis.
- We kijken met een brede blik en werken integraal aan oplossingen.
- We willen de beste jeugdzorg bieden voor de beste prijs en we zijn scherp op de balans tussen baten en kosten.

Ambities en actielijnen

Samen met jeugdigen en ouders uit de regio, lokale teams, jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en maatschappelijke partners, en met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind³ en de Jeugdwet als onderlegger, zijn de volgende ambities voor de komende jaren geformuleerd:

1. Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien
2. Tijdig inzetten van passende hulp
3. Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op
4. Duurzaam veilig opgroeien
5. Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

Betaalbaar houden van het systeem

Wij werken aan goede en betaalbare jeugdzorg, voor nu en de komende jaren. Grip op kwaliteit en kosten gaan daarbij hand in hand. Bestaande initiatieven, zoals samenwerking met huisartsen en het werken met bestedingsruimte per jeugdhulpaanbieder, worden voortgezet. Het organiseren van een dialoog

over normaliseren zal naar verwachting leiden tot hogere kwaliteit van jeugdhulp én afname van kosten. Door de uitstroom van jeugdhulp te bevorderen, effectiever samen te werken met het onderwijs en beter gebruik te maken van beschikbare data, kunnen we de kosten beheersbaar maken, zonder de kwaliteit uit het oog te verliezen.

Samenwerken 2021-2026

De transformatiebeweging en het beheersbaar maken van de kosten vragen niet alleen om de inzet van middelen en menskracht van de tien gemeenten, het Servicebureau en het Programmabureau. Het vraagt ook om de wil om de ambities te verwezenlijken, denkkraft en menskracht van alle partners in de regio Haaglanden. Het is noodzakelijk dat we gezamenlijk optrekken. Daartoe is een governance ingericht en willen we uitgaan van kansen en mogelijkheden, openheid, transparantie en vertrouwen.

² De leidende principes zijn opgesteld in overleg met de jeugdhulpaanbieders, lokale teams, jongeren, ouders en gemeenten.

³ Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989 en werd door Nederland in 1995 geratificeerd.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2	4. Kostenbeheersing	18
Onze kernwaarden	5	4.1 Wat doen we al en willen we versterken?	18
Inleiding	6	4.2 Wat is nieuw?	18
1. Jeugdzorg in de regio haaglanden: waar staan we nu?	7	5. Samen leren en het versterken van vakmanschap	19
1.1 Fundament op lokaal niveau	7		
1.2 Ontwikkeling beroep op jeugdzorg	9	6. Sturingsinstrumenten	20
1.3 Jeugdhulp in het onderwijs	9	6.1 Wet- en regelgeving	20
1.4 Jeugdstelsel onder druk en onzekerheid over gevolgen coronacrisis	10	6.2 Inkoop en bekostiging	20
		6.3 Contractmanagement	20
		6.4 Communicatie	20
2. Jeugdzorg in de regio haaglanden: waar willen we naartoe?	11	6.5 Regionale samenwerking en governance	21
2.1 Onze visie: waar doen we het voor?	11	6.6 Monitoren en informatievoorziening	22
2.2 Leidende principes: welke uitgangspunten hanteren we?	11		
		7. Financiën	24
3. Ambities en actielijnen	13		
3.1 Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien	13		
3.2 Tijdig inzetten van de best passende hulp	14		
3.3 Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op	15		
3.4 Duurzaam veilig opgroeien	16		
3.5 Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen	17		

Onze kernwaarden

Bij de organisatie van de jeugdzorg in onze regio gaan we uit van vier kernwaarden:

Kansen en mogelijkheden

We hebben de wil om mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen en te innoveren, durven buiten de gebaande paden te treden. We hebben oog voor wat er wél goed gaat en zijn ons bewust van het belang van het toekomstperspectief voor kinderen en jongeren. Op die manier kijken we ook naar onszelf: de organisatie en het beleid. Geen 'ja maar' maar 'wat als'.

Open en transparant

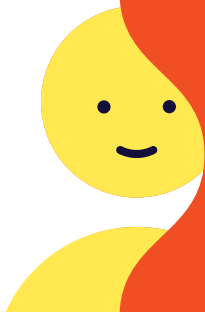
Samen met jeugdigen en ouders komen we tot inzichten. We staan open voor hun verhalen, ervaringen en ideeën. We doen wat van betekenis is en we onderzoeken mogelijkheden en alternatieven. Die openheid in het gesprek hanteren we ook op organisatorisch en beleidsniveau: doen we werkelijk wat nodig is? We maken keuzes en werken zo effectief en efficiënt mogelijk.

Betrouwbaar

Goede jeugdzorg valt of staat met goede afspraken en vertrouwen. Bij het maken van afspraken zijn we alert op de belangen van de ander: jeugdigen en hun ouders. In ons werkveld hebben mensen elkaar nodig. We moeten op elkaar kunnen terugvallen. Op die manier realiseren we goede samenwerking en gezamenlijke sturing.

Samenhang en samenwerking

Iedere schakel in het netwerk is essentieel om de jeugdzorg te laten stromen. We vragen ook andere (maatschappelijke) partners om daaraan bij te dragen. Alleen samen kunnen we een duurzaam effectief en betaalbaar (ont)zorglandschap realiseren.

Inleiding

Voor u ligt de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden (hierna: regiovisie).

De regiovisie is ontwikkeld op initiatief en onder verantwoordelijkheid van de tien Haaglanden-gemeenten. Het doel: samen de transformatiebeweging naar een duurzaam, betaalbaar en versterkt jeugdzorgstelsel kracht bijzetten. Met deze regiovisie willen zij:

- de uitgangspunten voor een duurzame samenwerking definiëren;
- de koers voor de continue verbetering van de jeugdzorg uitzetten;
- de kosten beheersbaar maken.

De regiovisie geeft richting aan de transformatie van de jeugdzorg voor de komende vijf jaar en krijgt verdere uitwerking in regionale jaarplannen met concrete tussendoelen en acties. Voor een uitgebreide toelichting op de inhoudelijke ambities en bijbehorende actielijnen verwijzen wij u naar het basisdocument van de regiovisie.

Lokaal en regionaal

De ambities in deze regiovisie zijn nadrukkelijk gericht op de inhoudelijke uitdagingen om meer te bereiken voor kinderen en jongeren die hulp en ondersteuning nodig hebben. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de Jeugdwet zijn hierbij ons vertrekpunt. We bouwen daarbij voort op beleidsimpulsen, samenwerkingsafspraken en activiteiten die de afgelopen jaren in Haaglanden zijn ontwikkeld in het kader van de implementatie van de Jeugdwet.

Het uitgangspunt is dat jeugdhulp plaatsvindt in de leefomgeving van kinderen, jongeren en ouders, daar waar zij wonen, hun vrije tijd doorbrengen, naar school gaan of werken. De unieke lokale context vraagt om maatwerk. Iedere gemeente investeert op zijn eigen manier in een sterke lokale infrastructuur, met een solide pedagogische basis en voldoende preventief aanbod.

Op regionaal en bovenregionaal niveau hebben gemeenten elkaar nodig om de kwaliteit en continuïteit van de specialistische jeugdhulp, de jeugdbescherming en -reclassering, gesloten jeugdhulp, de organisatie van het aanbod en de bekostiging te kunnen waarborgen. In de regiovisie houden wij rekening met de uitdagingen van nu en bestendigen wij onze samenwerking voor de komende jaren. Daarbij ijkten wij onze plannen aan de VNG-Norm voor Opdrachtgeverschap, die door gemeenten is onderschreven in juni 2020.

Van wie, met wie

Het belang van de regiovisie is breder dan enkel voor het gemeentelijke beleid. Daarom is de regiovisie ontwikkeld in overleg met aanbieders, professionals, ouders en jongeren, huisartsen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, beleidsmakers en lokale teams. Ook is in een vroege fase met raadsleden en Adviesraden Sociaal Domein gesproken. Kortom, deze regiovisie is ontwikkeld mét de partners in de regio, vóór de partners in de regio.

1. Jeugdzorg in de regio Haaglanden: waar staan we nu?

De gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer werken samen om jeugdzorg te bieden aan de jeugdigen in Haaglanden die dit nodig hebben en zijn samen verantwoordelijk voor het regionale jeugdzorgstelsel. Er wonen in totaal zo'n 227.250 jeugdigen tot 18 jaar in deze tien gemeenten. Daarvan ontvingen in 2020 zo'n 27.300 jeugdigen een vorm van jeugdhulp.

1.1. Fundament op lokaal niveau

De regiovisie gaat over onze samenwerking voor (hoog-)specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en -reclassering en over de aansluiting daarvan op voorzieningen binnen de leefwereld van de gezinnen. Dit alles is nauw verbonden met vrij toegankelijke jeugdvoorzieningen en aanpalende terreinen (zie schema 1). De ambities en het beleid van de tien gemeenten zijn vastgesteld in lokale documenten, met als rode draad:

a. Een sterke pedagogische basis

Om de jeugd optimale kansen te geven, is een sterke pedagogische basis nodig: een opvoed- en opgroeiomgeving waarin alle opvoeders elkaar aanvullen en versterken. Ouders zijn daarbij als eerste verantwoordelijk. Als regisseur van het hele sociale domein, dragen de gemeenten bij aan het versterken van zowel de informele hulp en zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen, als de kwaliteit van de basisvoorzieningen.

b. Een stevig preventief aanbod

De tien gemeenten bieden elk een breed palet aan preventieve voorzieningen, algemene (vrij toegankelijke), collectieve voorzieningen voor vrije tijd en talentontwikkeling, preventie, (vroeg) signalering van ontwikkelingsproblematiek bij kinderen en ter versterking van opvoedvaardigheden van ouders.

c. Sterke lokale infrastructuur

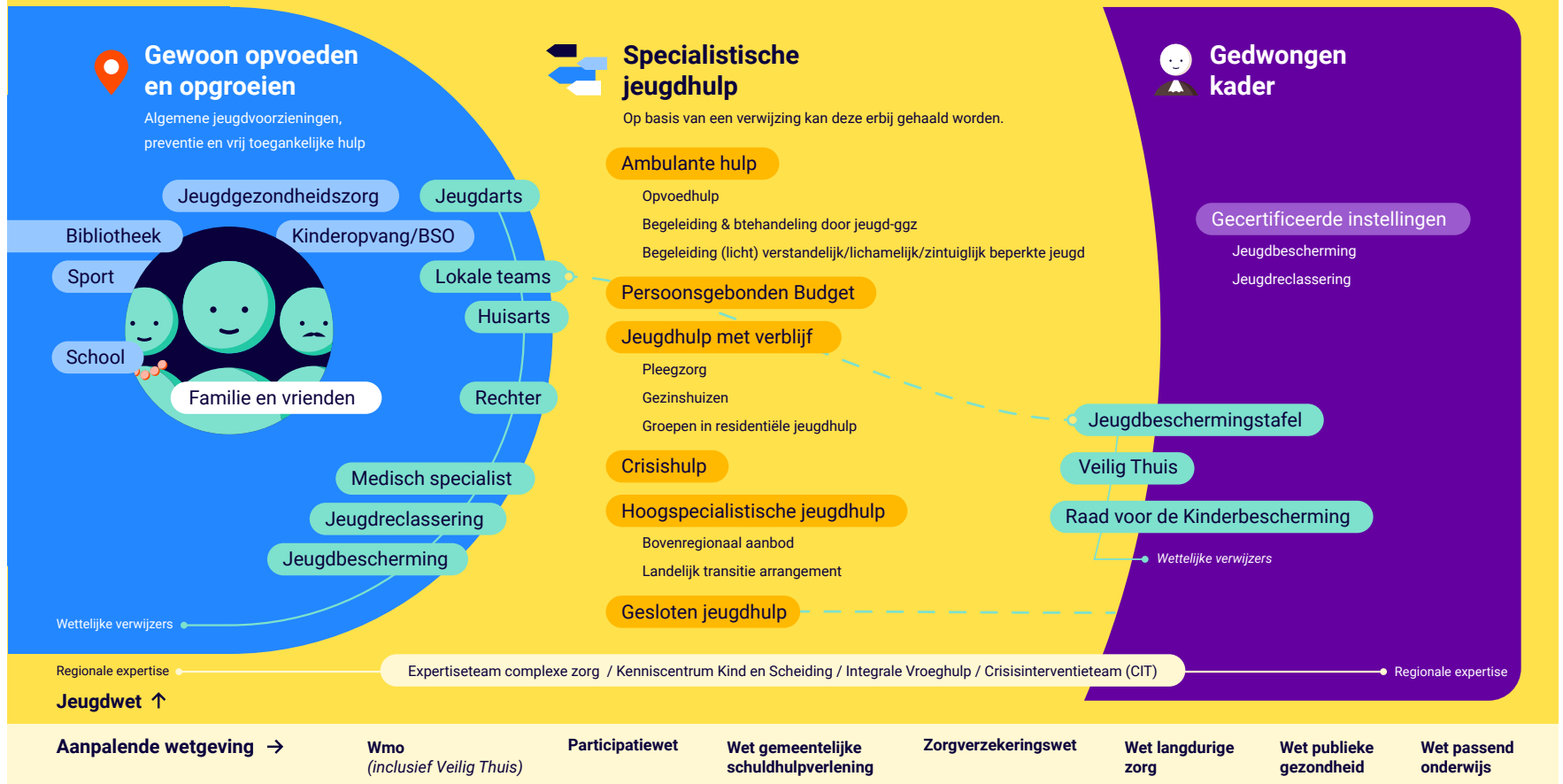
Lokale teams hebben een driedelige functie. Ten eerste zijn ze de spil om steun in het eigen netwerk te organiseren voor jeugdigen en ouders, ze kunnen ten tweede zelf ondersteuning bieden en ten derde zo nodig specialistische jeugdhulp erbij betrekken. Ook de inzet van onafhankelijke cliëntondersteuning is op lokaal niveau georganiseerd. De gemeenten besteden continu aandacht aan het op niveau houden en doorontwikkelen van de vijf basisfuncties van deze lokale teams³. Zij doen dat afgestemd op de lokale prioriteiten, lokaal beleid en de sociale infrastructuur in de gemeente.

d. Lokale arrangementen

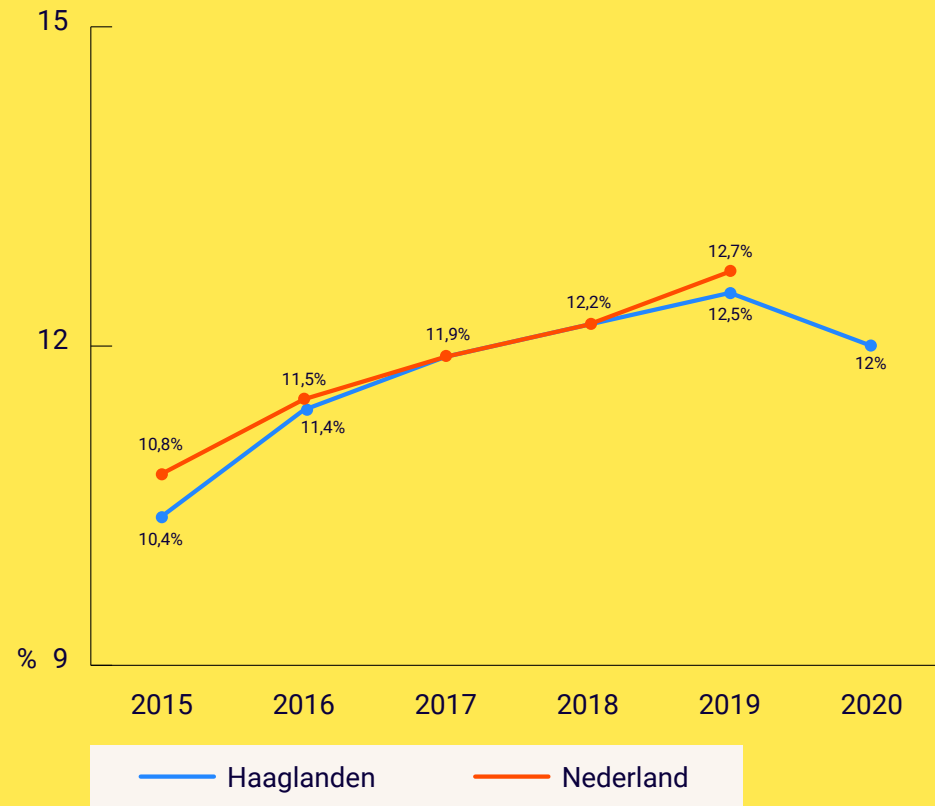
We hebben geleerd dat we naar het gezin als geheel moeten kijken, naar de interactie binnen het gezin in de eigen leefomgeving en we gezinnen beter kunnen helpen door maatwerk te leveren. Gemeenten onderzoeken hoe zij met aanbieders integrale zorg kunnen bieden door middel van lokale arrangementen.

³ Zorg voor de jeugd, Basisfuncties voor lokale teams in kaart; Route en componenten onder de loep. (Den Haag, 2019).

Zorglandschap Jeugdzorg Haaglanden

Schema 1: het jeugdzorgstelsel in Haaglanden

Grafiek: Trend percentage jeugdigen t/m 17 jaar dat jeugdhulp ontvangt
(bron: Jeugdhulpmonitor Haaglanden en CBS)

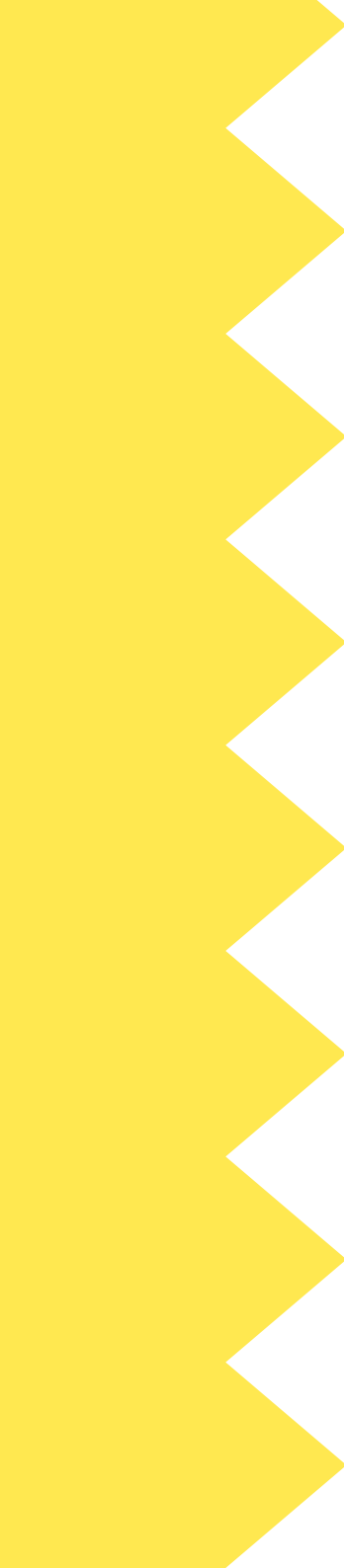
1.2. Ontwikkeling beroep op jeugdhulp⁴

In 2020 kregen ruim 27.300 van de in totaal 227.250 van de kinderen en jongeren tot en met 17 jaar in Haaglanden een vorm van specialistische jeugdhulp of jeugdbescherming (zo'n 12%). We zagen de afgelopen jaren een groeiend beroep op jeugdhulp, maar sinds 2019 lijkt dit in Haaglanden af te vlakken (zie grafiek 1). Er is een daling in de residentiële jeugdhulp te zien. Het aantal jeugdigen met een vorm van ambulante jeugdhulp stijgt nog steeds. Als meer ambulante jeugdhulp eraan bijdraagt dat kinderen thuis kunnen blijven en niet (tijdelijk) naar jeugdhulp met verblijf hoeven, is dat een gewenste beweging. We zien echter ook een toenemende behoefte aan gezinshuizen en pleeggezinnen.

1.3. Jeugdhulp in het onderwijs

Onderwijs, jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg dragen er samen aan bij dat alle kinderen de kans krijgen zich te ontwikkelen op basis van eigen mogelijkheden en behoefte. Gemeenten geven in hun Lokale Educatieve Agenda's de doelen weer die zij willen bereiken op voortijdig schoolverlaten (VSV), thuiszitters en leerplicht. Het afstemmen van beleid is ingewikkeld

⁴De regionale data over het jaar 2020 zijn gebaseerd op de declaraties die tot en met 20 februari 2021 zijn verwerkt waarin de mogelijke invloed van corona op de zorg nog niet zichtbaar is.

doordat de regionale indeling van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs op een andere schaal plaatsvindt dan de specialistische jeugdhulp. Haaglanden kent vijf regionale samenwerkingsverbanden⁵ voor het primair onderwijs en vijf voor het voortgezet onderwijs.

1.4 Jeugdstelsel onder druk en onzekerheid over gevolgen coronacrisis

Gemeenten hebben te maken met (grote) tekorten in het sociaal domein en de Rijksbijdrage dekt deze vooralsnog onvoldoende af. Hoewel er in juni 2021 landelijk € 1,3 miljard aan extra middelen voor 2022 is toegezegd door het rijk, blijft aandacht voor kostenbeheersing noodzakelijk. De beschikbaarheid van passende hulp staat onder druk - door personele en financiële krapte - en mogelijk dat deze, mede in het licht van Corona, eerder toe dan af zullen nemen.

⁵ 1. Delft, Pijnacker-Nootdorp, Midden Delfland, Lansingerland 2. Westland
3. Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk 4. Zoetermeer 5. Regio Leiden met daarin Wassenaar en Voorschoten

2. Jeugdzorg in de regio Haaglanden: waar willen we naartoe?

2.1. Onze visie: waar doen we het voor?

Alle kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op - thuis, bij hun eigen ouders - waarbij ze zich ontwikkelen tot veerkrachtige (jong)volwassenen die naar vermogen actief mee doen in de samenleving. Ouders zijn daarvoor primair verantwoordelijk. Waar die ontwikkeling hapert of zelfs vastloopt, bieden wij met jeugdzorg een vangnet vanuit een stevige sociale infrastructuur. Wij richten ons op de kinderen en jongeren in kwetsbare omstandigheden. Wij maken daarbij onderscheid tussen specialistische jeugdhulp en ondersteuning bij uitdagingen die horen bij het gewone opvoeden en opgroeien. We bieden jeugdzorg met als gewenste kenmerken: rekening houden met de menselijke maat, passend bij wat nodig is (niet meer en niet minder), resultaatgericht, duurzaam effectief en blijvend betaalbaar.

2.2. Leidende principes: welke uitgangspunten hanteren we?

Bovenstaande visie beschrijft waar we ons individueel en collectief voor inzetten. We hebben hiertoe leidende principes afgesproken die niet nieuw zijn, maar houvast geven voor onze beleidsontwikkeling en het handelen in het jeugddomein.

A. Opgroeien gaat gepaard met vallen en opstaan

We hebben oog voor talenten van kinderen en jongeren, willen sterke kanten benadrukken, beschermende factoren versterken

en niet onnodig problematiseren, medicaliseren of diagnostiseren. Daar waar jeugdzorg nodig is, wordt vanaf de start gewerkt aan versterking van het gewone leven.

B. Jeugdigen en hun ouders/opvoeders zijn het uitgangspunt

Ouders/verzorgers zijn zelf verantwoordelijk voor het opvoeden van hun kinderen en het reilen en zeilen van het gezin. Daar waar jeugdzorg nodig is, onderzoeken we samen met hen wat de problemen zijn en besluiten ook samen hoe deze het beste kunnen worden opgelost (Shared Decision Making). We werken mensgericht en sluiten aan bij wat van betekenis is voor de jeugdige en zijn of haar toekomstperspectief.

C. We zoeken de oplossing dicht bij huis

De steun en hulp sluit zo goed mogelijk aan bij het eigen netwerk (en helpt ook waar nodig bij het opbouwen hiervan), bij de eigen leefwereld van ouders en kinderen en bij de basisvoorzieningen zoals de JGZ, het onderwijs en de kinderopvang.

De professionals leveren vanuit hun specifieke expertise en ervaring een waardevolle bijdrage hieraan.

D. We kijken met een brede blik en werken integraal aan oplossingen

Bij alle hulp en ondersteuning staat altijd de toegevoegde waarde voor ouders, kinderen en jongeren voorop. Die kan door jeugdhulpaanbieders, maar ook door andere partijen worden gerealiseerd (maatschappelijk werk, scholen, schuldhulpverlening, et cetera). We leveren maatwerk. Professionals krijgen ruimte om te denken in mogelijkheden en kansen. Daarnaast

helpen we jongeren en gezinnen om het overzicht en regie te houden, bij voorkeur met één aanspreekpunt namens de verschillende betrokken organisaties.

E. We zijn alert op veiligheid

Als kinderen in een onveilige situatie opgroeien, staat in eerste instantie (het herstellen van) de veiligheid van dat kind of die jongere voorop. We gaan altijd in gesprek met de ouders en andere direct betrokkenen. In het uiterste geval vragen we aan de rechter of de verantwoordelijkheid van de ouders (tijdelijk) kan worden overgenomen. We werken toe naar herstel van duurzame veiligheid. Daarbij heeft het de voorkeur dat het kind of de jongere thuis opgroeit.

F. De beste jeugdzorg bieden voor de beste prijs; we zijn scherp op de balans tussen baten en kosten

Jeugdzorg moet oplossingsgericht zijn. Aanbieders die naar verhouding achterblijven in het realiseren van afgesproken resultaten worden uitgedaagd om zich te verbeteren. We sturen op: normaliseren, afschalen en uitstroom wanneer dat kan, inzet van effectieve interventies waar dat mogelijk is, verminderen van administratieve lasten en het verleggen van de aandacht naar uitvoering van beleid.

3. Ambities en actielijnen

Samen met jeugdigen en ouders uit de regio, lokale teams, jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en maatschappelijke partners, en met de Jeugdwet als onderlegger, zijn ambities voor de komende jaren geformuleerd:

1. Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien
2. Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op
3. Kinderen en jongeren krijgen tijdig de best passende hulp
4. Kinderen en jongeren groeien op in een duurzaam veilige situatie
5. Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

Bij elke ambitie vermelden we de actielijnen. **De actielijnen die expliciet bijdragen aan het betaalbaar houden van het systeem, duiden we aan met € in de overzichten.**

3.1. Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien

Wat willen wij bereiken?

- Begrippen als 'normaliseren', 'eigen kracht', en de-medicaliseren, krijgen een eenduidige betekenis en worden vertaald naar de dagelijkse praktijk. Dit zijn belangrijke begrippen in het hele jeugdveld, van basisvoorzieningen tot jeugdbescherming.
- Ouders vullen het ouderschap op een verantwoordelijke manier in en beschikken hiertoe over voldoende inzicht, vaardigheden en veerkracht. Zij voelen de vrijheid om open te praten over de hobbels die bij het opvoeden en opgroeien

horen, zonder bang te hoeven zijn dat er onmiddellijk een etiket of oordeel volgt.

- Zowel lokale teams, als mede-opvoeders (bijvoorbeeld scholen en kinderopvang) beschikken over voldoende handelingsperspectief om te kunnen omgaan met ander gedrag van kinderen en jongeren en ze kunnen hierover het gesprek met ouders voeren.
- Een inclusieve(re) samenleving waarbij zo veel mogelijk kinderen van de algemene jeugdvoorzieningen gebruik maken.

Wat doen we al en willen we versterken?

.....
Stimuleren van normaliseren en benutten van eigen kracht €

.....
Versterking algemene jeugdvoorzieningen €

Wat is nieuw?

.....
Brede dialoog met maatschappelijke partners over normaliseren €

.....
Grenzen verkennen waar ruimte bij andere domeinen en wetten ligt en die benutten (reikwijdte van de jeugdhulp) €

.....
De breedte verkennen van de plicht om jeugdhulp te verlenen €

3.2. Tijdig inzetten van de best passende hulp

Wat willen wij bereiken?

Als specialistische hulp nodig is, bieden we op het juiste moment passende hulp. De hulp of ondersteuning wordt zo snel als nodig geboden en is gericht op integrale, duurzame oplossingen voor ouders en jeugdigen.

Bij de inzet van passende hulp gelden de uitgangspunten normaliseren en 'goed is goed genoeg'. We hebben extra aandacht voor kinderen en jongeren in kwetsbare omstandigheden. Daarnaast willen we het aantal doorplaatsingen van aanbieder naar aanbieder verminderen en de uitstroom uit de jeugdhulp bevorderen.

De regio Haaglanden neemt de verantwoordelijkheid om beschikbaar te hebben: (hoog)specialistisch, flexibel inzetbaar behandelaanbod, indien nodig (maatwerk)verblijfmogelijkheden. Typen zorg die niet elke gemeente altijd nodig heeft, worden gezamenlijk (boven)regionaal in stand gehouden. Regionaal en bovenregionaal wordt expertise gedeeld en benut (zie ook schema 1).

Wat doen we al en willen we versterken?

Stimuleren, ondersteunen en versterken van de jeugdhulp-expertise bij de huisarts en ook daar inzetten op normaliseren €

Organiseren (elders) van hulp voor ouders met problematiek: waar deze hoort

Wat is nieuw?

Werken met een richtinggevend kader dat inzicht geeft in en op basis waarvan de dialoog gevoerd wordt over de duur en intensiteit van trajecten €

Ontwikkelen van een handelingskader voor extra aandacht voor kinderen en jongeren in kwetsbare omstandigheden

Maximaal aan de slag met zorgelijke wachttijden, residentieel én ambulante

Maatwerk voor jeugdigen en voor gezinnen met complexe problemen en voorkómen dat kinderen op de verkeerde plek zitten

3.3. Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op

Wat willen wij bereiken?

We willen de beweging 'op naar nul uithuisplaatsingen' voortzetten. De jeugdigen in de meest kwetsbare omstandigheden, krijgen eerder, sneller en beter passende hulp - samen met hun ouders - zodat tijdig geïnvesteerd wordt in een omgeving die liefdevol, stabiel en veilig is en perspectief biedt op een gezonde ontwikkeling, zo thuis mogelijk.

Dat bereiken we door:

- intensieve vormen van hulp aan gezinnen;
- voldoende passende alternatieven als een kind of jongere toch niet thuis op kan groeien;
- de schaarste aan passende zelfstandige woonruimten voor jongeren aan te pakken.

Wat doen we al en willen we versterken?

Voortzetting Jeugdhulp in Gezinsvormen, o.a. versterken pleegouders en verkennen Pleeggezin-Plus €

Meer geschikte alternatieven creëren als een kind toch niet thuis kan opgroeien

Opbouw van alternatieven voor en afbouw van plaatsen gesloten jeugdhulp €

Wat is nieuw?

Opbouw en ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen

The Big 5⁶ en verbinding met de uitvoeringsagenda regionale woonvisie

⁶ In The Big 5 beschrijft JONG doet mee! de vijf voorwaarden om te kunnen stoppen met de jeugdhulp, bijvoorbeeld "Ik heb een dak boven mijn hoofd." en "Ik heb een volwassene die ik vertrouw en waar ik op kan terugvallen."

3.4. Duurzaam veilig opgroeien

Wat willen wij bereiken?

We willen dat jeugdigen duurzaam veilig opgroeien. Onveiligheid in de opvoedsituatie moet tijdig herkend worden. Hierbij is aandacht voor de achterliggende oorzaken van de onveiligheid en wordt ingezet op het doorbreken van patronen. Als de thuissituatie die veiligheid niet kan bieden en kinderen onder verantwoordelijkheid van de overheid worden geplaatst in een pleeggezin, gezinshuis of een instelling, dan moeten zij daar een veilige omgeving vinden. Onze aanpak stemmen wij af met de regionale visie Huiselijk Geweld.

We gaan:

- Beter Samenspel in de hele regio implementeren, borgen en verbreden;
- invulling geven aan het landelijke toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hervorming van de jeugdbeschermingsketen);
- de visie op inzet van jeugdhulp in strafrechtelijk kader verder uitwerken;
- met aanbieders van residentiële jeugdhulp en pleegzorg een project starten over (on)veiligheid binnen de jeugdhulp n.a.v. het rapport "Onvoldoende beschermd".

Wat doen we al en willen we versterken?

.....
Beter Samenspel implementeren, borgen en verbreden €

.....
Inzet van jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Wat is nieuw?

.....
Gesprekken met maatschappelijke partners over veiligheid als basis

.....
Invulling geven aan het landelijke toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hervorming jeugd-beschermingsketen)

.....
Acties inzetten n.a.v. aanbevelingen rapport "Onvoldoende Beschermd"

3.5. Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

Voor optimale ontwikkelingskansen van de kinderen en jongeren in onze regio staan gemeenten en onderwijspartners samen aan de lat, zowel voor het primaire onderwijs (PO), het voorgezet onderwijs (VO) als het middelbaar onderwijs (MBO). Zij doen dit met aandacht voor de lokale behoefte.

Wat willen we bereiken?

PO en VO

Het is de gezamenlijke ambitie van samenwerkingsverbanden passend onderwijs en de gemeenten in Haaglanden dat ieder kind of jongere zich veilig en optimaal ontwikkelt. Hiertoe willen zowel de gemeenten als de samenwerkingsverbanden hun preventieve inzet optimaal benutten en waar mogelijk op elkaar afstemmen. De mogelijkheden en talenten van het kind en de jongere zijn daarbij het uitgangspunt. We hebben aandacht voor het systeem waarin kinderen en jongeren verkeren: thuis, op school en in de wijk. We slechten samen de belemmeringen die het systeem opwerpt, zoals wettelijke (geografische) grenzen en blijven realistisch als het gaat om de inzet van menskracht en financiën. Ieder heeft daarin zijn eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden en zorgt ervoor dat de basis op orde is.

MBO

Onderwijsinstellingen en gemeenten zorgen er samen met zorg- en hulpverleningsorganisaties voor dat MBO-studenten preventief passende begeleiding en/of ondersteuning kunnen krijgen tijdens hun studieloopbaan. Dit sluit aan op het

regionale programma Voortijdig School Verlaten Haaglanden 2021-2024.

Wat doen we al en willen we versterken?

Verbeteren afstemming passend onderwijs en jeugdhulp €

Preventieve ondersteuning op scholen met JGZ en leerplicht €

Dekkend aanbod voor de meest kwetsbare leerlingen

Versterken van netwerken en inzet specifieke expertise

Met MBO aanpakken knel punten pilot "Aansluiting onderwijs-sociaal domein" €

Wat is nieuw?

PO en VO ontwikkelen samen met de H10 gemeenten een actieprogramma waarin o.a. opgenomen wordt:

- het grensverkeer jeugdhulp-onderwijsvoorzieningen;
- samen experimenteren, leren en monitoren. €

Met het MBO zetten we in op inclusiever onderwijs, dekkend onderwijsaanbod, samenwerken in preventie. €

4. Kostenbeheersing

Bij goede en betaalbare jeugdzorg - voor nu en de komende jaren – gaan grip op de kwaliteit en de kosten hand in hand. In de komende jaren zijn scherpe keuzes nodig over hoe we de beschikbare middelen inzetten. De kostenbeheersingsmaatregelen op regionaal niveau ondersteunen en versterken diverse lokale maatregelen.

4.1. Wat doen we al en willen we versterken?

In hoofdstuk 3 kwam al een aantal lopende maatregelen aan bod die een bijdrage leveren aan het betaalbaar houden van het systeem:

- inzet op normaliseren, eigen kracht, meer benutten van de lokale basisvoorzieningen;
- jeugdhulpexpertise bij de huisartsenpraktijken;
- versnellen van de doorstroom naar de Wet langdurige zorg;
- verkennen van de breedte van de jeugdzorgplicht;
- jeugdhulp in gezinsvormen en alternatieven gesloten jeugdhulp;
- onderzoek naar de belemmeringen bij uitstroom;
- Beter Samenspel en de hervorming van de jeugdbeschermingsketen.

Daarnaast hebben we een aantal instrumentele maatregelen gericht op de kostenbeheersing:

- Q-analyse⁷ en de ontwikkeling van een goede dataset voor (data)sturing, Jeugdhulpmonitor;
- werken met een richtinggevend kader dat inzicht geeft en op basis waarvan we de dialoog voeren over de duur en intensiteit van trajecten;
- bestedingsruimte: met de nieuwe inkoop per 2021 is een bestedingsruimte per aanbieder ingevoerd voor meer inzicht en grip op de budgetten per aanbieder;
- zicht op de bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders (o.a. het financieel inzicht: hoe staat de jeugdhulpaanbieder er financieel voor).

4.2. Wat is nieuw?

Tevens zetten we een aantal nieuwe maatregelen in:

- belemmeringen in de uitstroom wegnemen;
- gezamenlijke actieprogramma jeugdhulp-onderwijs met alle samenwerkingsverbanden passend onderwijs in Haaglanden;
- verdere ontwikkeling van de data-integriteitscontrole.

⁷ De Q-analyse is een check of jeugdhulpaanbieders declareren binnen de afspraken op inzet en volume

5. Samen leren en het versterken van vakmanschap

Het sociaal domein is continu in beweging. Om alle nieuwe kennis en ervaring te benutten, moeten leren en verbeteren een vast onderdeel van de diverse werkprocessen blijven en waar nodig worden versterkt. Deze kennis helpt de professional om zijn/haar werk beter uit te kunnen voeren, stuurt de beleidswensen en staat ten dienste van de kwaliteitsverbetering van de zorg voor de jeugd in de regio.

Gezamenlijk investeren

Voor doorontwikkeling en verbeteringen in het sociaal domein is het nodig dat aanbieders en gemeenten samen optrekken en ondersteuning krijgen vanuit de wetenschap en kennisinstellingen. De gemeenten, de GI's en jeugdhulpaanbieders in Haaglanden hebben zowel binnen de eigen gelederen als in de onderlinge samenwerking vanuit het Transformatiefonds⁸ de afgelopen jaren in die gezamenlijkheid geïnvesteerd. Op regioniveau werken we samen met de Werkplaats SAMEN en het Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden.

Wij zien het als onze rol om als gemeenten op stelselniveau het leren en verbeteren te faciliteren en daarin cliënten, professionals en organisaties een plek te geven. Professionals (en hun eventuele werkgevers) zijn op hun beurt verantwoordelijk voor het op peil houden van vakbekwaamheid en de professionele standaarden. Zij maken immers het verschil voor de kinderen en jongeren met wie zij werken. Daarvoor hebben zij ruimte nodig om datgene te doen wat nodig is om aan te sluiten bij de behoefte en vragen van de kinderen en jongeren en hen goede hulp te bieden.⁹

Waar zetten we op in?

Op dit moment lopen er diverse projecten gericht op zorginnovatie en verschillende wetenschappelijke onderzoeken. Voorbeelden hiervan zijn de Pilot Gezinsvertegenwoordiger en het onderzoek naar Integrale Teams. De kennisagenda wordt in de komende jaren naar behoefte gewijzigd en aangevuld. In elk geval zetten we in op: clientervaringsonderzoek, een digitaal platform voor kennisdeling, de doorontwikkeling van onze jeugdhulpmonitor, leernetwerken en (beschikbaarheid van) goed gekwalificeerde professionals.

⁸ Het driejarige programma op basis waarvan projecten zijn uitgevoerd rond wachtlijstbeheer, integrale jeugdzorg en verbinding met volwassenenzorg, kleinschalige woonvoorzieningen als onderzoek, werkconferenties en leren (Tellen en Vertellen). Begin 2022 verschijnt het verslag van dit driejarig programma.

⁹ Zie ook transformatiedoel Ruimte voor de professional in Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet.

6. Sturingsinstrumenten

6.1. Wet- en regelgeving

De jeugdzorg is mede gestoeld op het wettelijk kader en de landelijke en lokale regelgeving, zoals het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de Jeugdwet die gemeenten verplicht om alle vormen van jeugdzorg te organiseren en te financieren en de Wet maatschappelijke ondersteuning bij de overgang naar volwassenheid.

6.2. Inkoop en bekostiging

In het inkooptraject Jeugdhulp 2021 is voor een structuur gekozen waarbij de regiogemeenten de mogelijkheid hebben om via een herzieningsprocedure de overeenkomsten tussentijds aan te passen. Hierdoor is zowel regionaal als lokaal de nodige ontwikkelruimte gecreëerd. Dit heeft als voordeel dat het rust en ruimte creëert om binnen de huidige inkoopcontracten met aanbieders te werken aan de inhoudelijke doelen uit de regiovisie. Het zorglandschap ontwikkelt zich daardoor gedifferentieerd.

Via sturing op kwaliteit en resultaat, bepalen gemeenten wie voor hen de juiste samenwerkingspartners zijn. Partners moeten zich conformeren aan de ambities uit de regiovisie en moeten bereid zijn om in de komende jaren mee te werken aan de ontwikkeling van dit gedifferentieerde zorglandschap binnen het beschikbare budget. Op termijn leidt dit tot een beperking van het aantal aanbieders, met als randvoorwaarde het behoud van een dekkend zorglandschap.

6.3 Contractmanagement

De sturing is tot nu toe vooral gericht op individuele aanbieders, met name bij de aanbieders met de grootste omzet. In de toekomst gaan wij meer sturen op samenhang van kwaliteit van zorg, integraliteit, budget en doelmatigheid. We verleggen de sturing van aanbiedergericht, naar gericht op inzet en resultaat, zodat doelmatigheid en beheersbaarheid van de ondersteuning in de jeugdzorg centraal komen te staan.

6.4. Communicatie

Communicatie is een belangrijk sturingsinstrument dat we de komende jaren beter willen benutten. De ontwikkeling van deze regiovisie is een goede stap in de constante dialoog met ouders, jongeren, professionals en andere betrokkenen. De transformatiebeweging vraagt ook om denkkraft, menskracht en de wil van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen om samen aan de ambities te werken. Wij doen dan ook een beroep op hen om gezamenlijk met ons op te trekken voor het verwezenlijken van de ambities. Verder hebben we, naast de website van het Servicebureau en de nieuwsbrief voor aanbieders, een digitaal leer- en ontwikkelplatform gelanceerd.

6.5. Regionale samenwerking en governance

In de regionale samenwerking werken we met verschillende actoren en gremia.

Het geheel van de regionale programmaorganisatie bestaat uit de tien gemeenten in een netwerkorganisatie, met een coördinerend programmabureau. Dit Programmabureau is ondersteunend aan de tien gemeenten, coördineert de netwerksamenwerking en krijgt zijn opdracht uit het directeurenoverleg H10. Het Programmabureau heeft twee opgaven: de transformatie vormgeven en de kostenbeheersing vormgeven en stelt jaarlijks in samenwerking met de tien gemeenten een jaarplan op. Voor de uitvoeringstaken is het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden ingesteld bij gemeenschappelijke regeling (GR). Dit Servicebureau draagt zorg, binnen de door de gemeenten gestelde kaders, voor de inkoop, de administratie, het contractmanagement en realiseert het hele inkoopproces. Dit is een continu proces, vanwege de mogelijkheid om de overeenkomsten via een herzieningsprocedure tussentijds aan te passen.

1. Positie Colleges B&W en gemeenteraden

Namens de tien colleges bestaat het bestuur van de GR voor het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden uit een vertegenwoordiging van drie wethouders. Het GR-bestuur stelt de begroting en de jaarrekening vast en heeft een inlichtingen- en verantwoordingsplicht richting de colleges en gemeenteraden.

De gemeenteraden stellen de regiovisie vast. Hierin zijn de

gezamenlijke ambities benoemd, gericht op de transformatie en de kostenbeheersing. De concretisering van de regiovisie gebeurt in jaarplannen. Jaarlijks rapporteren de tien gemeenten, het Programmabureau en het Servicebureau aan de colleges over de voortgang. Voor de rapportage aan de raden werken wij (in het kader van de regionale Jeugdhulpmonitor) toe naar een beperkt aantal Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) om de realisaties van ambities uit de regiovisie te kunnen volgen. Zowel het jaarplan als het jaarverslag wordt aangeboden aan de raden.

2. Aanspreekpunt en woordvoering

De gemeente Den Haag is bestuurlijk aanspreekpunt en kan extern optreden namens de regio. Dit geldt ook voor de woordvoering. Wethouders stemmen onderling af en worden geadviseerd vanuit het Directeurenoverleg. Een oproepbaar beraad bestaande uit een vertegenwoordiging van H1, H4 en H5¹⁰ kan deze rol overnemen bij urgente zaken.

3. Wijze van besluitvorming

De regionale netwerksamenwerking werkt op basis van consensus. Binnen de GR is er sprake van een gewogen stemverhouding. Het stemgewicht wordt per gemeente bepaald op basis van het inwoneraantal op 1 januari van het voorgaande jaar.

¹⁰ H1: gemeente Den Haag; H4: de gemeenten Delft, Midden-Delfland, Rijswijk en Westland H5: de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer

4. Duur van de regionale samenwerking

De gemeenten uit de Jeugdzorgregio Haaglanden verbinden zich voor onbepaalde tijd aan elkaar in de GR. De samenwerking wordt één keer per twee jaar geëvalueerd. De GR voorziet in een regeling voor uittreding. (art. 20).

5. Regionale samenwerking met jeugdhulpaanbieders en GI's

De samenwerking met de jeugdhulpaanbieders en GI's heeft de vorm van een ontwikkelingsgericht arrangement op strategisch niveau. Voor de doorontwikkeling van een aantal openstaande thema's uit het recent doorlopen inkooptraject is een overlegstructuur genaamd 'de ontwikkeltafel' ingericht. Voor het gezamenlijk bespreken en duiden van de bewegingen in het zorglandschap vindt drie keer per jaar strategisch ambtelijk overleg plaats, met een vertegenwoordiging van grote, middelgrote en kleinere jeugdhulpaanbieders. Twee keer per jaar vindt dit overleg plaats op bestuurlijk niveau.

6. Governance met betrekking tot bovenregionale samenwerking

- De samenwerking rond het Actieprogramma Jeugdzorg Plus kent een werkagenda. De gemeente Rotterdam is accounthouder. De gemeente Leidschendam-Voorburg vertegenwoordigt regio Haaglanden in de stuurgroep.
- Binnen de bovenregionale samenwerking rond de GI's vervult Den Haag de rol van accounthoudende gemeente.
- Voor de ontwikkeling van het Bovenregionaal Expertisenetwerk is Rotterdam een coördinerende rol toebedeeld voor het landsdeel Zuid Holland. Het Expertiseteam Complexe Zorg

vervult de rol van projectleider. In de stuurgroep vertegenwoordigt Rijswijk de H10.

- Haaglanden kan betrokken raken bij continuïteitsvraagstukken van bovenregionaal (hoog)specialistisch aanbod. Voor het behoud van aantoonbaar schaars specialisme nemen we in dat geval medeverantwoordelijkheid. Onze beleidslijn daarbij is dat we primair kiezen voor het zo lokaal/regionaal mogelijk organiseren van aanbod.

7. Governance van opgaven uit de regiovisie

De regiovisie wordt voor de komende vijf jaar vastgelegd. Het is het kader voor de opgaven op de transformatie en kostenbeheersing. De governance rond de concrete opgaven (programma's of projecten) moet vooral helpen om vaart te maken, om helderheid te schetsen over rollen en verantwoordelijkheden en om gezamenlijk concrete stappen te zetten.

6.6. Monitoren en informatievoorziening

- In de regio Haaglanden werken wij gezamenlijk met de jeugdhulpaanbieders aan de inrichting van regionale informatievoorziening als basis voor onze Regionale Jeugdhulpmonitor. Met de informatie uit deze monitor willen we de gemeenteraden structureel relevante informatie bieden over de stand van zaken en de ontwikkelingen op het terrein van de jeugdzorg.
- In de komende jaren worden data uit het berichtenverkeer verrijkt met data uit andere bronnen.

-
- We gaan aan de slag met de landelijke basisset voor het monitoren van de outcome van jeugdzorg.
 - We gaan door met het jaarlijks organiseren van Tellen&Vertellen-sessies om te inspireren en te vernieuwen en om samen met partners de gegevens te vertalen in informatie.
 - Verder gaan we aan de slag met kwalitatief onderzoek op deelonderwerpen, koppeling van praktijk- en cliëntervaring aan cijfers en het meten van resultaten als instrument om te sturen op kwaliteit.

7. Financiën

Regionale begroting

De tien gemeenten financieren naar rato van hun inwoners-aantal de programmaorganisatie en deels de projectkosten. Dit doen zij binnen de bestaande kaders en waar mogelijk verwerft het Programmabureau aanvullende middelen uit landelijke en bovenregionale budgetten. De doelen uit de regiovisie kunnen zowel qua menskracht als financiën niet in één jaar gerealiseerd worden en hebben een planning van vijf jaar. Daarom stellen we jaarlijks aan de hand van urgente vraagstukken een aantal prioriteiten vast, met de ambities uit de regiovisie als basis. Dit krijgt uitwerking in een jaarplan met bijbehorende begroting. Het Programmabureau adviseert. De tien gemeentelijke directeurs met jeugdzorg in hun portefeuille leggen het jaarplan en begroting voor aan het Bestuurlijk Overleg van de tien wethouders met jeugdzorg in hun portefeuille.

Innovatiefonds

Sinds 2019 werd in het kader van het regionale Transformatiefonds (naar aanleiding van het landelijk actieprogramma Zorg voor de Jeugd), extra geïnvesteerd in de versterking van de toegangsfunctie, de kwaliteit en kosteneffectiviteit. Binnen de reguliere regionale begroting onderzoeken we of wederom een fonds kan worden ingericht voor innovaties of eenmalige investeringen die nodig zijn om de ambities te realiseren.